

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Стоянка Цвяткова Желева-Попова, д.м.,
Хабилитирана в научна специалност „Социална медицина и организация на
здравеопазването и фармацията”

Член на Научното жури определено със заповед Р-109-342 от 09.10.2019 г. на
Ректора на МУ-Варна

Относно: Дисертационен труд на тема „Собствеността върху пациентската информация в контекста на „големите данни“ за присъждане на ОНС “доктор” в област на висшето образование 7.Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, научна специалност „Управление на общественото здраве” на ас. Мартин Огнянов Мирчев, докторант на самостоятелна подготовка.

Научен ръководител: проф. д-р Албена Керековска, д.м.

Данни за процедурата

Със заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-458 от 17.07.2018г. ас. Мартин Огнянов Мирчев е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка в катедрата по Социална медицина и организация на здравеопазването за присъждане на ОНС “доктор” по научната специалност „Управление на общественото здраве“. Представен е протокол за успешно положен докторантски изпит от 6.11.2018г. На основание решение на катедрен съвет на катедрата по Социална медицина и организация на здравеопазването за готовността за публична защита и предложение за Научно жури, ас. Мартин Огнянов Мирчев е отчислен с право на защита със Заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-342 от 09.10.2019

Биографични данни и кариерно развитие

Ас. Мартин Огнянов Мирчев придобива през 2010г. ОКС „бакалавър“ по специалност „Философия“, а през 2008г. ОКС „магистър“ специалност „История на философията” в СУ „Св. Климент Охридски”, София. През 2015г. завършва като ОКС „Магистър по право” във Варненски свободен университет. Надгражда магистърска програма по Обществено здраве, 2018г.

Академичната му кариера започва през 2014г. като хоноруван преподавател в катедрата по Социална медицина и организация на здравеопазването – МУ-Варна, а от 2015г. е редовен асистент в същата катедра. Преподавателската му дейност включва упражнения по медицинска етика със студенти по медицина и дентална медицина (българо- и англоезично обучение), здравен мениджмънт, опазване и контрол на общественото здраве.

Владее свободно английски език. Притежава отлични компютърни умения.

Дисертационният труд, разработен от ас. Мартин Мирчев, е в обем от 257 страници и е структуриран в 5 основни части – Материал и методи, Литературен обзор, Резултати и дискусия, Заключение, изводи, приноси.

Илюстриран е 4 фигури; 11 таблици и 2 приложения. Библиографската справка съдържа 359 източника, от които 4 на кирилица и 355 на латиница.

Актуалност на темата. Главоломното нарастване на масивите от данни в здравеопазването и свързаните с това повишени очаквания за благотворното им отражение върху качеството на здравните грижи, поставя редица предизвикателства – достъп, контрол, собственост на информацията. Осветляването им от законодателна, етична и обществено-здравеопазна гледна точка, а също и на мястото им в контекста на „Големите данни” се превръща в актуална тема, в която се вписва и настоящият дисертационен труд. Споменатите въпроси имат своите сериозни както теоретични, така и практически аспекти, и авторът ясно е обосновал това.

Литературният обзор показва способността на докторанта да работи с научна литература и осведомеността му по разглеждания проблем. Литературното дирене е фокусирано върху три обекта: история на информационната революция и „Големите данни”; дефиниране на „Големите данни” и значението им в здравеопазването; собствеността в специфичния контекст на пациентската информация, като е въведен и понятийният апарат.

Използваните **материал и методика** са много подробно представени. Авторът формулира 8 задачи, съобразени с дефинираната цел и спомагащи за нейното постигане. Добро впечатление прави прилагането на широк набор от изследователски подходи:

- Предварителен обзор на обхвата на научната литература по изследвания проблем (scoring review);
- Документален метод – документално-съдържателен анализ на нормативни актове и документи;
- Философски анализ;
- Етически анализ.

Аргументирано е тяхното приложение според спецификата на разглеждания проблем

Съдържанието на основната глава **Анализ (Резултати и дискусия)** е структурирано в четири раздела в последователността на използваните методи, посочена по-горе:

- Определяне обхвата на наличната научна литература върху собствеността на пациентската информация в контекста на големите данни – авторът представя резултатите от собственото си изследване. Детайлно са проучени 27 публикации от периода 2014-2019г., селектирани чрез scoring review. Разделът завършва с изводи, констатиращи изследователски дефицит в разглежданата област, липсата на консенсус по етичните и законодателни предложения.
- Вторият раздел разглежда мястото на пациентската информация в информационните особености на Големите данни в здравеопазването. Обсъждат се поредица от въпроси свързани със сигурност, поверителност,

доверие, право на достъп, собственост на пациентската информация. Високо оценявам интерпретацията по теми, касаещи пациентската информация като собственост, достъп, надзор. На базата на анализ на българското законодателство и сравнение между американското и европейско правно регулиране в областта на медицинската информатика се отчита, че въпросът за собствеността остава вън от правното регулиране.. Цитира се Доклад на Американската асоциация по медицинска информатика, според който „фокусът трябва да бъде върху достъпа до данни и контрола, а не върху собствеността на самите данни”.

- Обобщавайки, че разглежданият въпрос е нерешим чрез чисто емпиричен подход, дисертантът търси философска (и в частност етична) обосновка, каквато той представя в следващите два раздела , включени в **Анализ (Резултати и дискусия)** от дисертационния труд. Авторът прави своята философска аргументация, използвайки основни философски подходи: онтологичен, епистемологичен, аксиологичен и антропологичен. Обобщавайки, че въпросът за собствеността на пациентската информация е предмет преди всичко на етична дискусия, дисертантът я осъществява през призмата на основните принципи в медицинската етика. Анализът цели да достигне до отговора, дали идеята за собствеността на медицинската информация отговаря на етичните принципи: автономия, невредене, благодеяние и справедливост.

Считам, че компетентно извършената изследователска работа удовлетворява поставените в дисертацията цел и задачи. **Направените изводи** правилно и в синтезиран вид отразяват резултатите от проучването и дават отговор на предварително заложените хипотези - резултатите дават доказателства за потвърждаване на две и отхвърляне на другите две от хипотезите.

Справката за приносите, класифицирани като научно-теоретични и практико-приложни е представена на стр. 251 и 252 дисертационния труд. Бих открийла следните приноси на дисертационния труд:

Оригинални приноси:

1. За първи път в българската научна литература е разгледан въпросът за собствеността на пациентската информация в контекста на Големите данни.
2. Извършен е философски анализ на концепцията за собствеността на пациентската информация, чрез прилагането на философски похвати.
3. Извършен е етически анализ на концепцията за собствеността на пациентската информация, на базата на основните принципи на медицинската етика.
4. Предложен е подход към регулиране на пациентската информация с предложени потенциални решения.

Приноси, обогатяващи теорията и практиката:

1. Анализирани са значението на Големите данни за здравеопазването, както и свързаните с това предизвикателства, рискове, ползи.

Бележка: На места текстът може да бъде дообработен с оглед неговата точност и яснота.

Във връзка с дисертационния труд докторантът е представил четири публикации и две участия, едно от които в чужбина. Статиите са публикувани в списанията „Scripta Scientifica Salutis Publicae“, „Социална медицина“, Suppl. of „European Journal of Public Health“, „Етически изследвания“. Считаю, че тези публикации представят реално постиженията на докторантката и съдействат за популяризиране им сред научната общност.

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на дисертационния труд. Подготвен е в обем от 73 стандартни страници и е съставен от части, които представят структурата и съдържанието, изложението, приносите и публикациите по дисертационния труд.

Заключение

Представеният дисертационен труд е иновативен по своята тематика, разработен на базата на комплексна методика, позволяваща многостранно разглеждане на изследователския проблем, представен в завършен вид, даващ отговор на поставените цел и задачи. По мои лични впечатления, ас. Мартин Мирчев е отговорен, упорит, трудолюбив и етичен млад колега.

Давам положителна оценка на представения дисертационен труд и вота си за присъждане на ас. Мартин Огнянов Мирчев на научната и образователна степен „доктор“ по научната специалност „Управление на общественото здраве“.

Изготвил рецензията:

(проф. д-р Стоянка Попова, д.м.).

14.11.2019г